

3. Sosnovska, O., & Dedenko, L. (2019). Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення стійкого функціонування підприємства в умовах невизначеності. *Європейський науковий журнал економічних та фінансових інновацій*, 1(3), 70-79. URL: <https://doi.org/10.32750/2019-0106>.

Чернищук Наталія Володимирівна
кандидат історичних наук, доцент,
доцент кафедри публічно-правових дисциплін
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

РОЗБУДОВА ДОБРОЧЕСНОСТІ ТА КОМПЛАЄНСУ У ПРОЦЕСІ НАБУТТЯ УКРАЇНОЮ ЧЛЕНСТВА В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ

Україна має певний рівень підготовки у сфері запобігання корупції та боротьби з корупцією. Був досягнутий певний прогрес, зокрема у створенні та консолідації комплексних антикорупційних інституційних рамок та поступовому формуванні стійкої репутації у розслідуванні, судовому переслідуванні та вирішенні справ про корупцію.

Після отримання статусу кандидата на вступ до ЄС Україна прискорила реалізацію реформ у сфері боротьби з корупцією та продовжила вдосконалювати антикорупційні рамки. Було запроваджено нові законодавчі, стратегічні та інституційні вдосконалення, зокрема ухвалено національну антикорупційну стратегію у червні 2022 року, а в березні 2023 року — комплексну державну програму з її реалізації, а також відновлено фінансову звітність політичних партій.

Завдяки роботі, проведеній, зокрема, Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою (САП) після призначення її нового керівника в липні 2022 року, вдалося глобально підвищити ефективність роботи антикорупційних інституцій.

Україна запровадила певні заходи з реформування та активізувала зусилля, спрямовані на ефективний розвиток потенціалу з розслідування, судового переслідування та ухвалення вироків у справах про корупцію на високому рівні, а також певною мірою з арешту та конфіскації набутих у незаконний спосіб активів. Країна продовжувала активно реалізовувати реформи, спрямовані на сприяння забезпеченню дієвого функціонування ключових антикорупційних інституцій для забезпечення належної оперативної спроможності.

У вересні 2019 року було створено Вищий антикорупційний суд (ВАКС) як основний суд для розгляду справ про корупцію на високому рівні, які розслідують і переслідують НАБУ і САП. ВАКС функціонує як суд першої та другої інстанції і є не залежним від загальної судової системи

України, хоча Верховний Суд має повноваження розглядати касаційні скарги на вироки, ухвалені ВАКС.

Результати соціологічних опитувань свідчать про значне зменшення за останні роки частки громадян, які безпосередньо стикалися з корупцією: у 2013 році таких було 60%, на початку 2020 року — не більше 40%). Спостерігається поступове зростання порівняльних індексів рівня корупції в Україні. У 2013–2022 роках показник України в Індексі сприйняття корупції (ІСК) зріс з 25 до 33 балів (максимальна оцінка — 100). Результат 2022 року є найвищим із моменту запровадження оновленої методології ІСК, і Україна посідає 116-е місце зі 180 країн у цьому рейтингу.

У 1999 році Рада Європи розробила механізм оцінювання на рівні ЄС у формі Групи держав проти корупції (GRECO) з метою моніторингу виконання двадцяти Керівних принципів. GRECO контролює дотримання державами антикорупційних стандартів організації і є важливою інституцією, що займається боротьбою з корупцією як в ЄС, так і за його межами. Членство в організації не обмежується лише європейськими державами. Нині до Групи держав проти корупції входять 48 європейських держав і Сполучені Штати Америки. З 1 січня 2006 року Україна стала сороковим членом ГРЕКО.

Антикорупційна стратегія – це документ, який допомагає забезпечити командну роботу всіх органів влади для подолання корупції. Розробка і координація впровадження Антикорупційної стратегії є відповідальністю Національного агентства з питань запобігання корупції (НАЗК), закріпленою за ним на законодавчому рівні. Метою цієї Антикорупційної стратегії є досягнення суттєвого прогресу у запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності усіх органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Антикорупційна стратегія реалізується шляхом виконання відповідної державної антикорупційної програми, яку розробляє Національне агентство з питань запобігання корупції з урахуванням особливостей, встановлених Законом, та затверджує Кабінет Міністрів України на термін дії цієї Стратегії. У кожній із пріоритетних сфер Антикорупційна стратегія визначає ключові проблеми та формулює стратегічні результати, яких слід досягти для їх вирішення. Ці результати сформульовано таким чином, щоб вони давали однозначне розуміння комплексу заходів, необхідних для їх реалізації. Заходи, визначені у державній антикорупційній програмі, є обов'язковими для виконання в установлені нею строки.

Забезпечення невідворотності відповідальності за корупцію передбачає притягування до відповідальності різних типів за вчинені правопорушення, а саме :

- 1) Дисциплінарна відповідальність;
- 2) Адміністративна відповідальність;
- 3) Кримінальна відповідальність .

Формування незалежної та неупередженої судової гілки влади.

Незалежність судової влади вивчали науковці й у конституційно-правовому вимірі, в аспекті забезпечення конституційного права людини на судовий захист.

Інституційна незалежність судової влади гарантована статтею 1 Основних принципів незалежності судових органів (схвалених резолюціями 40/32 та 40/146 Генеральної Асамблеї ООН від 29 листопада та від 13 грудня 1985 року), за якою, зокрема, усі державні та інші установи зобов'язані шанувати незалежність судових органів і дотримуватися її.

Забезпечення незалежності судової влади пов'язано з гарантуванням незалежності національними стандартами на найвищому рівні, призначенням та просуванням суддів по службі поза політичними міркуваннями, за рішенням незалежного органу та на підставі «об'єктивних критеріїв», наявністю належних механізмів притягнення судді до дисциплінарної відповідальності, дотриманням незмінюваності суддів, яка має бути чітко визначеною складовою їхньої незалежності та закріплюватися на найвищому рівні національного законодавства, а також належною оплатою праці суддів, що має встановлюватися законом і не може бути зменшена.

Інституційна незалежність судової влади є складним та багатогранним явищем, оскільки означає недопущення будь-якого неправомірного стороннього впливу на судову владу, повноцінну її автономність від інших гілок влади, а гарантування такої незалежності пов'язане із забезпеченням суддівської незалежності в усіх її аспектах та проявах (функціональному, організаційному, матеріальному), дотриманням гарантій незалежності й недоторканності суддів у повному обсязі. Підтримка інституційної незалежності судової влади є необхідною умовою для реалізації принципу поділу влади, верховенства права та права на справедливий суд, що вказує на її універсальність у конституційно-правовому вимірі.

Нині проблема порушення незалежності судової влади перестала мати точковий характер, а набула глобального масштабу та підриває національний конституційний правопорядок, який заснований на принципах верховенства права та поділу державної влади. Про це свідчать насамперед ухвалені нещодавно рішення Суду від 18 лютого 2020 року № 2-р/2020 і від 11 березня 2020 року № 4-р/2020, які стосувались оцінки процесу судового реформування в Україні, що почався з 2014 року та не завершений донині.

Список використаних джерел

1. Городовенко В. В. Інституційна незалежність судової гілки влади в Україні: конституційно-правовий аспект.

2. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту споживачів. Доброчесність: поняття, складові та інструменти забезпечення. Офіційний вебсайт Головного управління Держпродспоживслужби в Херсонській області. URL: <https://shorturl.at/GTKd6>.

3. Національне агентство з питань запобігання корупції. Антикорупційна стратегія на 2020–2024 роки за результатами публічних

обговорень [Електронний ресурс] // Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://shorturl.at/7YzNM>.

4. Національне агентство з питань запобігання корупції. Антикоруptionна стратегія на 2021–2025 роки [Електронний ресурс]. Офіційний вебсайт Національного агентства з питань запобігання корупції. URL: <https://shorturl.at/vsqHv>.

5. Книш С. Антикоруptionна політика Європейського Союзу: етапи формування, здобутки і перспективи. Актуальні проблеми правознавства. – 2024. – № 1 (37). С. 67–77. ISSN 2524-0129 (Print), ISSN 2664-5718 (Online). – DOI:10.35774/app2024.01.067. URL: <https://shorturl.at/WDTPH>.

6. Європейська комісія. Звіт щодо України за 2023 рік. Офіційний вебсайт Представництва Європейського Союзу в Україні. URL: <https://shorturl.at/4Fdpy>.

Черняк Світлана Валентинівна

здобувачка ступеня вищої освіти магістр
Вінницького державного педагогічного університету
імені Михайла Коцюбинського

КОМПЛАЄНС У СИСТЕМІ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: МІЖНАРОДНІ СТАНДАРТИ ТА УКРАЇНСЬКИЙ КОНТЕКСТ

Комплаєнс у сфері публічного управління є ключовим інструментом забезпечення прозорості, ефективності та доброчесності сектору державного управління. Його мета – дотримання правових норм, міжнародних стандартів та етичних принципів, що сприяють формуванню суспільної довіри та зниженню корупційних ризиків.

У контексті євроінтеграційних прагнень України запровадження системи комплаєнсу є необхідною умовою гармонізації національного законодавства з вимогами *acquis communautaire*. Комплаєнс-механізми не дозволяють створити ефективні антикорупційні інструменти, розвивати корпоративну етику в державних установах та забезпечити контроль за дотриманням законодавства на всіх рівнях управління.

Основна частина

1. Міжнародний досвід у сфері комплаєнсу

Світова практика демонструє, що впровадження стандартів комплаєнсу в публічному управлінні сприяє підвищенню рівня довіри громадян до влади, оптимізації бюрократичних процесів та зменшенню нападу корупційних порушень.

Основні міжнародні стандарти у сфері комплаєнсу включають:

- ISO 37001 – стандарт управління антикорупційною діяльністю, що регламентує вимоги до виявлення та запобігання корупційним ризикам;